

**ET
VENSTRESOCALISTISK
SVAR PÅ
90'ernes
UDFORDRING**

Vedttaget på VS' 15. kongres, maj 1988

Vedtaget på VS' 15. kongres, maj 1988.

Et venstresocialistisk svar på 90'ernes udfordring

Kapitalismen kan producere uanet rigdom

– men ikke afskaffe fattigdom

Den kan sende mennesker til månen og sprænge verden i luften fem gange

– men den kan ikke redde havet fra at dø

Den kan fylde svømmebassiner med vin og lave korn til benzin

– men den kan ikke give verden en fremtid

1. 1980'erne blev nykonservatismens, nyliberalismens og højre-rejningens årti. Yuppie'ens dans om guldkalven og Schlüters optimistiske ulve-grin. Men det blev også årtiet, der afslørede de borgerliges afmagt, kapitalismens manglende evne til at opfylde menneskenes behov. '80erne blev samtidig årtiet, der lagde den socialdemokratiske drøm om den kapitalistiske velfærdsstat i ruiner. – '80erne blev også årtiet, hvor de borgerlige bestemte dagsordenen, og hvor de virkelig afgørende problemer blev fortrængt. Mens miljøkriserne vokser og truer klimaet og sammen med atomoprustningen truer hele klodens liv, mens tusinder kastes ud af arbejdsmarkedet og ikke må være med, diskuterer folketingset – og i alt for høj grad venstrefløjen – alene de kortsigtede enkeltspørgsmål, statsunderskud, betalingsbalance, skattetryk og sociale kontrakter.

2. Efter et kortvarigt opsving i midten af '80'erne er kapitalismen nu atter på vej ind i lavkonjunktur. Børskriser og valutauro indvarsler onde tider. Det er nye – og stadig alvorligere – symptomer på den dybe og grundlæggende verdenskrise, som vi i Danmark fik det første varsel om med den såkaldte olie-krise i 1973. I midten af '70'erne troede man endnu, at krisen kunne kureres med en gang traditionel socialdemokratisk pengeudpumpning. Men i slutningen af '70'erne brast illusionen om »den krisefri

kapitalisme« og Socialdemokratiet indledte sammen med de små borgerlige partier en ny type krisepolitik med lønpolitik, massive arbejdsgivertilskud og stram finanspolitik. Heller ikke denne politik kunne dæmpe op for væksten i arbejdsløshed og gæld. I 1982 gav Socialdemokratiet op og overlod Schlüter scenen.

3. Så kom den renlivede borgerlige offensiv. Schlüter lagde ud med et frontalangreb mod de arbejdsløse og mod fagbevægelsen. I begyndelsen mødte de borgerlige ringe modstand, men i 1985 havde lønarbejderne fået nok:

Ud af strejke-bevægelsen i påsken voksede kravet om et aktivt arbejderflertal til erstatning af det borgerlige styre. Trods dårlige erfaringer med tidligere arbejderflertal tændtes håbet om et parlamentarisk alternativ og en arbejderpolitik. Og det drejede sig naturligvis om noget helt andet end en tilbagevenden til den socialdemokratiske krisepolitik. Resultatet af påskestrejkernes aktivitet viste sig også i opinionsmålingerne, hvor arbejderpartierne stod til halvdelen af stemmerne.

4. Men der skete ingen tilsvarende fremgang i bevægelsesenergi og venstrefløjens kamp i hverdagen. I stedet var '80'erne præget af postmodernistisk kulturel opløsning og opgør med '70'ernes marxistiske debat, som nok på nogen punkter var gået ud af tangenten, men som byggede på drømmen om et helt andet samfund – uden

klasser, statsbureaukrati, militær og undertrykkelse. Alt for mange opgav håbet om, at samfundet både kan og skal laves helt grundlæggende om. Venstrefløjens repræsentanter begyndte at tale om socialismen som noget, der ligger 50 år eller mere ude i fremtiden. Alt for mange af '68-generationen – ungdomsoprørerne – opgav (forhåbentlig midlertidigt!) visionerne i takt med at de fik gode ansættelser. Alt for mange fik, hvad de borgerlige kalder et mere »realistisk« syn på tilværelsen.

1.000.000
KR. OM UGEN
TIL ET
UBRUGELIGT
MILITÆRVÆSEN

**Mens Gamle,
Faderløse Børn og
Arbejdsløse lider Nød**

FREM FOR AFRUSTNING
STEM
SOCIALDEMOKRATISK

5. Denne strømning mandede på partipolitisk plan ud i en perspektivløs »parlamentarisk realisme«, der hærgede venstrefløjen især i perioden fra midten af 1980'erne til nu. Strømningen må nu anses for udbændt, men førte i disse år til en bestandig nedtoning af kravene til et kommende arbejderflertal. Forventningerne blev til stadighed skruet ned, venstrefløjen gik mere og mere i defensiven. Særlig markant slog det igennem i form af højredrejningen i SF.

6. Resultatet af den »parlamentariske realisme« var naturligvis, at presset på Socialdemokratiet mindskedes. Jo mere venstrefløjen underordner sig Socialdemokratiet politisk og forsømmer at opbygge aktivitet og bevægelse omkring et klart alternativ til den socialdemokratiske krisepolitik, jo mindre behøves Socialdemokratiet at tage hensyn til venstrefløjens krav. Især SF's accept af 9/10

af det socialdemokratiske program og den passive holdning overfor skatteforlig og finanslovsforlig, betyder at *indenfor S-SF-rammen er et kommende arbejderflertals handlemuligheder nu så godt som udtomt*. Det er en af de vigtige årsager til at den del af venstrefløjen, der ligger til venstre for SF, over for denne defensive politik, må formulere et alternativ, der omfatter et offensivt arbejderflertal.

7. Resultatet af det mindskede pres på Socialdemokratiet sås særlig deprimerende efter valget den 8. september 1987. Problemet forstærkedes fordi de borgerlige nu for første gang for alvor ønskede at trække Socialdemokratiet ind i et finanslovsforlig – og dermed et stort økonomisk forlig. Samtidig fik Socialdemokratiet en ny ledelse, der mestrer kunsten på én gang at forhandle med de borgerlige om de vigtigste ting

og samtidig holde SF for nar gennem etablering af uforpligtende studiekredse o. lign. Efter valget var det kommet så vidt, at SF lå helt underdrejet og undlod at bruge sine mange folketingsmedlemmer til at rejse en protestbølge imod de socialdemokratiske borgerlige forhandlinger. Vi fik hurtigt på smertelig vis demonstreret behovet for et venstresocialistisk parti i folketinget. Et parti, der kunne have lagt et pres på SF og SD.

8. Det står idag klart, at '90'ernes udfordringer kræver helt nye svar og nye socialistiske visioner, først og fremmest nye demokratiske visioner. Kravet om virkelige demokratiske forandringer må gøres til '90'ernes mest afgørende sag. En halv snes tusind mennesker kontrollerer idag det meste af produktionslivet og de afgørende investeringsbeslutninger, d.v.s. de har retten til at skalte og

valte med ressourcerne, menneskeskæbner, miljøet o.s.v. Flertallet af danskere har praktisk talt ikke noget at skulle have sagt i produktionslivet, men kan over skatterne få lov til at betale regningen for alle kapitalismens ulykker: arbejdsløshed, erhvervs sygdomme, fiskedød o.s.v. Hertil kommer så arbejdsgivernes umættelige tilskudsbehov.

9. Derfor må den parlamentariske realismes spændetroje kastes bort, herunder må der lægges luft til illusionen om, at hvis vi bare stemmer på arbejderpartierne ledere ved folketingsvalget, så skal de nok via statsapparatet klare ærterne for os. Faktisk er staten efterhånden et redskab med ret begrænsede muligheder, når det gælder gennemførelsen af reformer, der tager udgangspunkt i menneskenes behov. Det nuværende statsapparat er i den grad indrettet på at varetage kapitalens behov, og statsapparatet er helt sammenfiltret med hele den kapitalistiske magtstruktur, »systemet«. Vi kræver naturligvis, at der gennemføres vidtgående forandringer og økonomiske reformer – også via staten – men samtidig gør vi os klart, at der idag indenfor systemets rammer er et uhyre begrænset spillerum for sådanne forandringer og reformer og at gennemførelsen derfor er et spørgsmål om at overskride systemets rammer og at dette naturligvis vil fremkalde en modreaktion fra borgerskabet, der ikke stiltfærdigt vil se sine privilegier og magtpositioner falde. Vi skal ikke lægge skjul på at vores politik dermed vil skærpe kapitalismens økonomiske og politiske krise og dermed åbne op for brud med det kapitalistiske system, til fordel for en socialistisk revolution. Derfor må '90'ernes forandring nødvendigvis bygge på udenomsparlamentarisk aktivitet og selvforvaltning.

10. '80'erne begyndte med socialdemokratisk krisepolitik – og slutter samme sted! Finanslovsforlig, kommunale nedskæringer, nye arbejdsgivertilskud og trepartsforhandlinger er typiske elementer i S-krisepolitik. Det er en politik, der bygger på klas-

sesamarbejde og accept af systemets rammer. Og det er en politik, der som kapitalismen selv – er helt magtesløs overfor de store problemer, især det allerværste problem i Danmark, nemlig den fortsatte udstødning af tusinder og atter tusinder af mennesker fra arbejdsmarkedet. 750.000 mennesker er allerede smidt ud af produktionslivet. Samtidig opbygges en usolidarisk pensionskassekapitalisme, der lader disse

mennesker i stikken og udhuler grundlaget for folkepensionen, der ellers har været en af grundpillerne i den socialdemokratiske idé om velfærdsstaten. Disse planer vil medføre enorme splittelser i samfundet og bane vejen for et USA-agtigt samfund. – VS vil i folketinget – også i et kommende arbejderflertal – stemme imod indførelsen af en tvungen arbejdsmarkedspension *uanset* de parlamentariske konsekvenser.

11. Derfor må venstrefløjens opstille et klart alternativ til såvel borgerlig som socialdemokratisk krisepolitik. En politik, som bygger på de fælles langsigtede interesser hos lønarbejdere og dem, der er smidt ud af produktionen. Løsningen for dette store befolkningsflertal kan kun blive opbygningen af en demokratisk socialisme, en socialisme, som endnu ikke er set andre steder. Andre veje står ikke åbne, hvis vi skal undgå at havne i den dybe sociale elendighed.

12. En demokratisk socialisme kan kun skabes gennem et aktivt befolkningsflertals opbygning af en demokratisk selvforvaltning. Staten kan ikke skabe socialismen for os, et parti kan ej heller. Den et-parti-styrede statssocialisme er en model, som ikke er vores, og som hverken kan eller skal gennemføres i vores del af verden. Den er i det hele taget ikke lykkedes nogen steder. En af vores største opgaver er at gøre det stjerneklart, at vores socialisme er noget helt fundamentalt anderledes: den bygger på de ar-

bejdendes, beboernes, forbrugernes aktive, direkte demokrati og selvforvaltning og den skal sikre en voldsom udvidelse af de demokratiske rettigheder. Vores muligheder står og falder med, at dette står urokkeligt klart.

13. Samtidig står det klart, at en demokratisk socialisme kun kan skabes gennem et brud med det kapitalistiske system, et systemskifte, en social revolution. En revolution, der skal være demokratisk – derved at den gennemføres af et aktivt befolkningsflertal. Et brud med det nuværende system er uomgængeligt nødvendigt, fordi de nuværende kapitalejere aldrig godvilligt (ej heller selv om folketingsrådet skulle beslutte det) vil afgive kontrollen med kapitalen og de lader sig heller ikke »købe ud« via OD, ØD o. lign.

Og de nuværende magthavere råder over så stærke udenomsparlamentariske magtmidler (f.eks. NATOs hemmelige interneringsplaner), at et folketingsflertal alene ville stå aldeles magtesløst overfor disse kræfter. Kun et aktivt befolkningsflertal vil kunne

overbevise borgerskabet om, at dets privilegier må opgives, at modstanden imod udvidelsen af demokratiet ikke længere vil være mulig. Kun på denne måde kan sikres en ikke alene demokratisk, men også ikke-voldelig overgang til socialismen gennem et systemskifte, der får samme uomgængelige nødvendige karakter som afskaffelsen af enevælden i 1849 og gudsejermagten i 1901.

14. Et politisk svar på '90'ernes udfordring må have dette klare socialistiske perspektiv, men må samtidig nøje hænge sammen med de aktuelle muligheder i hverdagens kampe for små og store demokratiske forandringer.

Kravet om demokratiske forandringer må udmøntes i konkrete – og også mindre vidtgående, foreløbige skridt, som kan gennemføres NU. Og kravet om demokratiske skridt, må i '90'erne sættes højere end de traditionelle økonomiske reformkrav, for det er de demokratiske forandringer, som leder

frem mod selvforvaltning, arbejderråd, beboerråd, forbrugerråd o.s.v., d.v.s. de demokratiske organer, som er den afgørende kraft i den sociale revolution. Her skabes spirerne til det socialistiske rådsdemokrati.

15. VS anser fortsat skabelsen af et aktivt arbejderflertal for at være en væsentlig aktuell opgave. Og forudsætningen for, at dette arbejderflertal kan få succes, er netop, at presset på Socialdemokratiet øges via øget udenomsparlamentarisk pres. Også i denne sammenhæng er kravet om demokratiske forandringer af afgørende betydning. Og derfor må vi også i kravene til et kommende arbejderflertal sætte kravene om demokratisk forandring øverst, d.v.s. kræve det parlamentariske flertals konsekvente støtte til gennemførelse af demokratiske forbedringer i hverdagen.

16. Kravene om demokratiske forandringer drejer sig bl.a. om følgende:

- Lønarbejderkontrol med virksomhederne og investeringerne.

Dette er vores vigtigste krav. Heri ligger hele omdrejningspunktet. Perspektivet er socialisering af virksomhederne, lønarbejdernes og forbrugernes demokratiske bestemmelsesret over investeringerne. Demokrati på arbejdspladsen.

Til en begyndelse skal der f.eks. oprettes arbejderråd/virksomhedsråd på de enkelte virksomheder. Rådet vælges af de ansatte. Vi vil kæmpe for at disse råd får - eller kæmper sig til - følgende rettigheder: Uebegrænset indsigt i virksomhedens økonomi, dispositioner og investeringsbeslutninger, veto overfor ny teknologi, veto overfor afskedigelser o.s.v.

Der skal oprettes grønne fonde eller »grønne råd«, der overtager dispositionsretten over de investeringsmidler, der idag kontrolleres af banker, forsikringselskaber og pensionskasser.

I sammenhæng hermed kæmper VS for en demokratisering af fagbevægelsen, indførelse af fri strejke- og aktionsret, og ophevelse af hovedaftalen og det fagretslige system.

Foto: Chili.

- Lejer- og beboerdemokrati og lokalråd i større byer.

Et af de vigtigste krav er de private udlejningsejendommers overgang til at være almennyttige andelsboligforeninger med udvidet beboerdemokrati. Men spørgsmålet om beboerdemokrati drejer sig også om et udvidet indhold i demokratiet i lokalområderne, f.eks. omkring beboerhuse, opbygning af sociale netværk, fælles aktiviteter o.s.v. Selvforvaltning på de områder, hvor det offentlige giver op (f.eks. et beboerdemokrati egnet til at opbygge »Ta' selv-projekter« i området, se nedenfor).

Via lokalråd skal de kommunale beslutninger decentraliseres.

- VS skal fremlægge gennemarbejdede forslag om **indsatsen imod formynderi og umyndiggørelse**. Først og fremmest skal der naturligvis gennemføres fuld social genopretning og indførelse af gode faste retsbestemte sociale ydelser, så ingen skal stå med hatten i hånden og være overladt til et skøn. Men hvad der er endnu vigtigere. Der skal indføres **ret til at deltage i fornuftig - deltagerstyret - offentlig (kommunal) produktion eller alternativt ret til at oprette »Ta' selv-projekter«**, hvor det offentlige betaler lønnen, men hvor de deltagende - f.eks. i samarbejde med det lokale

beboerdemokrati - bestemmer indholdet og hvor der selvfølgelig ikke må laves profit.

- Vidtgående demokratisering af de offentlige institutioner, herunder bl.a. brugerråd, patientorganisationer, lokalråd, beboerdemokratiet o.s.v. samt sikring af de offentligt ansattes ytringsfrihed.

17. En del af svaret på '90'ernes udfordring er kampen for bruddet med EF og NATO. Gennemførelsen af dansk alliancefrihed og en helt ny dansk udenrigspolitik byggende på alle landes ret til alliancefrihed, national selvbestemmelse og socialistisk demokrati. VS ønsker en opløsning af de europæiske magtblokke, skabelsen af et centraleuropæisk og nordisk afspændingsområde, nedbrydning af jerntæppet og opstilling af perspektivet om et Europa af socialistiske demokratier som alternativ til EF, COMECON, NATO og WAPA. Vi kræver en dansk udenrigspolitik, der støtter kravet om *national selvstændighed* overalt på koden og en udvikling på befolkningernes egne betingelser - det være sig de latinamerikanske landes frigørelse af det nordamerikanske åg, det sydafrikanske folks kamp imod apartheid, det palæstinensiske folks kamp for et frit og demokratisk Palæstina, det kurdiske folks kamp for et frit og demokratisk Kurdistan, Vestsaharas kamp for selvstændighed, det afghanske folks kamp for at smide Sovjetunionen ud - og mange flere eksempler kunne nævnes. - Støtte til den tredje verdens folks grundlæggende krav om en ny økonomisk verdensorden.

18. VS vil et *brud med kapitalens blinde vækst*. Vi oplever en periode, hvor der foretages en uuhæmmet udbytning af naturgrundlaget og nye produktioner påfører arbejdskraften uigennekskelige problemer.

Denne udvikling kan kun imødegås gennem en *grøn politik*, der insisterer på *fundamentale produktions- og forbrugsomlægninger* på tværs af kapitalens interesser.

I forbindelse med et kommende arbejderflertal vil VS stille for-

slag om følgende økonomiske reformer og forandringer:

- En omlægning af landbruget, hvor *økologisk landbrug* og nye typer af levnedsmiddelindustrier udvikles samtidig med en jordreform (andelseje til jord, ekspropriation af jordbrug der ikke påbygger omlægning af landbrugsdriften i miljøvenlig retning).

- En omlægning af hele *transportsektoren*, hvor prestigeprojekter som bilbroer og overdreven anvendelse af store biler, afløses af et finmasket net af kollektive trafikmidler.

- En omlægning af hele *energi-sektoren*, hvor en langsigtet afvikling af kulværkerne påbegyndes samtidig med udvikling af lokale kraftvarmeanlæg byggede på lokale energiressourcer - som igen spiller sammen med olie og gas fra en nationaliseret Nord-sø-sektor.

- Udvikling af landsomfattende *genbrugssystemer* med hertil hørende *indgreb* i privatkapitalens *fræ rastofvalg*.

- Udvikling af en *miljøvenlig, almennyttig boligsektor* med selvforvaltende ungdomsboliger og integrerede ældreboliger.

- Udvikling af *renere teknologier* og materialevalg, som underkastes en *forhåndsafprøvning af arbejder- og brugerstyrede* institutioner.

- Udviklingen af en *genteknologi* der underkastes økologisk forsvarlige retningslinier. Den genteknologiske produktion skal kun finde sted på offentlige produktionssteder, hvor et direkte demokrati og offentlige høringer kan gennemføres. VS vender sig skarpt imod en genteknologiudvikling, der er i modstrid med den 3. verdens interesser (kunstig kakao, gensplejede sukkerroer der tåler pesticider m.m.).

Målet for et kommende aktivt arbejderflertal må således være at igangsætte *»grønne systemer«*, der udnytter de ressourcer, som vi har rigeligt af. Gennem en afsætnings sikret *offentlig produktion* er der mulighed for at mindske afhængigheden af udenlandske knappe ressourcer og samtidig oprette meningsfulde arbejdspladser i områder, der lider af høj arbejdsløshed.

19. Udstødningen fra arbejdsmarkedet, opløsningen af sociale fællesskaber, øget ulighed, isolering og opsplitning i arbejderklassen udgør arbejderflertallets anden store udfordring.

Arbejderflertallet skal for at løse disse problemer:

- Ophæve skatteforliget og gennemføre en *ny skattereform*, der både går til angreb på arbejdsgivernes afskrivningsregler og de velbærgede lønarbejders skatteprivilegier (fradragsret i forbindelse med pensionsopsparing).

- Igangsætte en *social boligpolitik* med en stats- og beboerfinansieret boligfond styret af lejerne til afløsning af kreditforeningsprincippet.

- Arbejde for *øgede rettigheder* til den store gruppe af lønarbejdere der er kastet ud fra arbejdsmarkedet. Det gælder retten til at deltage i betalt frihed til uddannelse, retten til at deltage i »Ta' selv-projekter« (tidligere omtalt), retten til at udnytte fælles goder spændende fra transport til deltagelse i samfundsekspeditioner indenfor kommunikation, boligbyggeri og økologisk produktion (videoværksteder, udvikling af miljøvenligt andelsboligbyggeri, økologisk landbrugsproduktion).

- Arbejde for *nedsat arbejdstid* med fuld løn- og personalekompensation og indførelse af Betalt Frihed til Uddannelse. Samtidig hermed må der *kæmpes for* oprettelse af arbejder- eller virksomhedsråd (*vetoret* til de ansatte omkring arbejdets tilrettelæggelse m.m.), der kan sikre, at omfordelingen udmøntes i flere arbejdspladser.

Kampen for at fravriste arbejds-giveren retten til at lede og fordele arbejdet er og forbliver omdrejningspunktet i arbejderflertallets politik.

20. Udarbejdelsen af et socialistisk svar på '90'ernes udfordring og en konkret politik for '90'erne er en stor opgave, som VS-kongressen hermed opfordrer Hovedbestyrelsen til at sætte i centrum for det kommende arbejde. Som understreget anser vi kravet om demokratiske forandringer som det helt afgørende omdrejningspunkt. Og i den konkrete politik skal vores fremgangsmåde være den, at vi tager udgangspunkt i menneskenes behov - og ikke i kapitalens eller statens. Vores opgave er nu at indbyde hele venstrefløjen og alle der støtter et socialistisk perspektiv til en åben debat om indholdet i et socialistisk svar på den kapitalistiske krise.

»Et venstresocialistisk svar på 90'ernes udfordring«

er udgivet af Venstresocialisterne Ansvarlig: Keld Albrechtsen.

Sats og montage: VS.

Tryk: Avistrykkeriet, Åbyhøj.

Foto: Fotogruppen Chili m.fl.

Oplag: 5.000

August 1988.

**Venstresocialisterne
Rosenørns Alle 44 st.
1970 Frederiksberg C.
Tlf.: 01 35 60 99.**

**VS-Århus
Guldsmedgade 23 o.g.
8000 Århus C.
Tlf.: 06 19 14 80.**

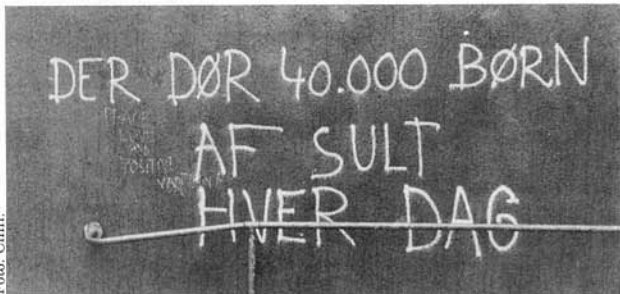

Foto: Chili.

Foto: Chili.

Jeg vil gerne høre
nærmere om:

- VS
- VSU
- Støttekredsen i VS

Jeg vil gerne være medlem af:

- VS
- VSU
- Støttekredsen i VS

Jeg hedder _____

Og bor _____

Porto

Venstresocialisterne
Rosenørns Allé 44 st.
1970 Frederiksberg C
telefon: 01 35 60 99